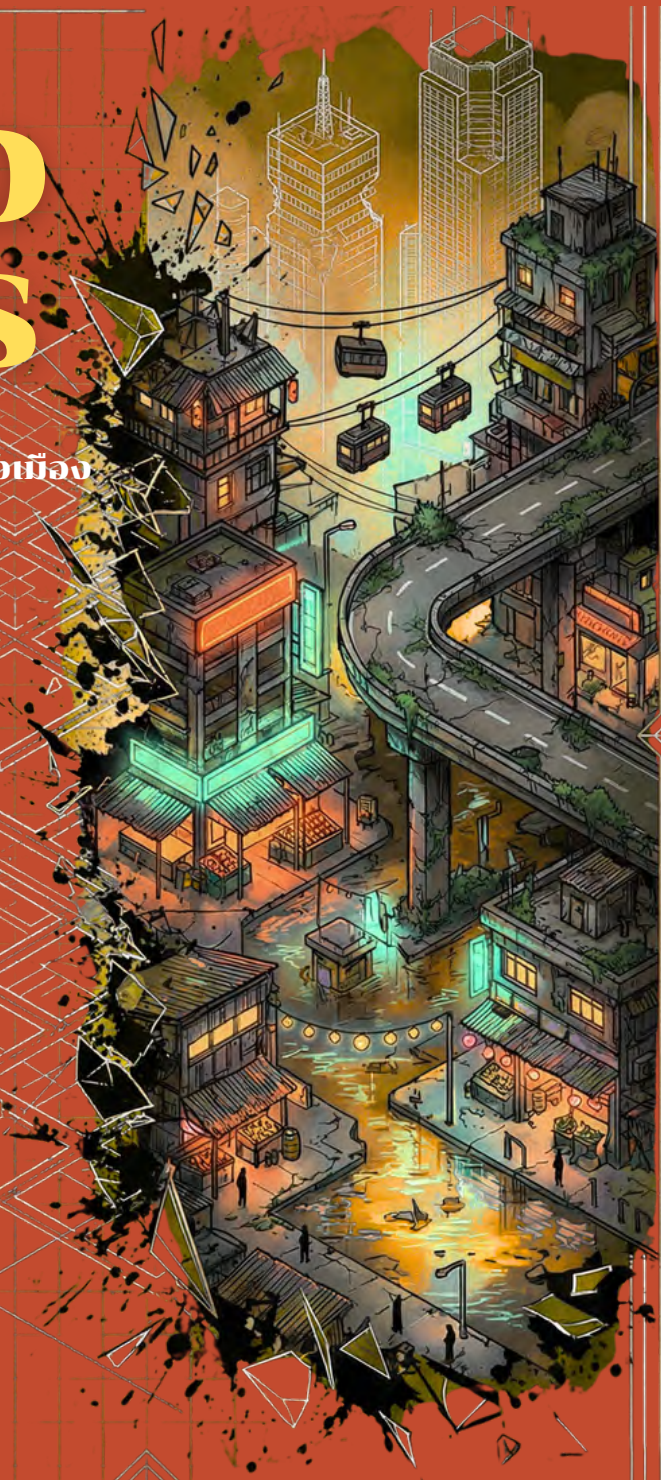

พินิจ แคว

ถอดรหัสความสำเร็จ
และความล้มเหลวของเมือง

OME

พินิจนกร

OME

ชื่อเรื่อง: พินิจนคร

ผู้เขียน: OME

**สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
(และฉบับเพิ่มเติม พ.ศ. 2558)**

ห้ามมิให้ทำการคัดลอก ดัดแปลง หรือแก้ไข ส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ หรือนำไปใช้ในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ การสแกน การบันทึกเสียง หรือการเก็บข้อมูลในระบบใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ยกเว้นเพื่อการประชาสัมพันธ์หรือการรีวิวตามความเหมาะสม

จัดทำและเผยแพร่โดย: วิทยา เรื่องฤกษ์

ช่องทางติดต่อ: www.snaxbook.com

พิมพ์ครั้งที่ 1: กุมภาพันธ์ 2569

ISBN (e-Book): 978-616-631-050-4

จำนวนหน้า: 389 หน้า

ราคาจำหน่าย: ฟรี

คำนำผู้เขียน

ผมไม่ได้ตั้งใจเขียนหนังสือเล่มนี้

จริงๆ แล้ว ตั้งใจแค่จะจดโน้ตสั้นๆ เพื่อตัวเองเวลาไปดูเมืองต่างๆ ว่า "ที่นี่ทำอะไร ได้ผลหรือเปล่า น่าเอาไปบอกใครบ้าง" แต่โน้ตสั้นๆ นั้นกลายเป็นสมุด จากสมุดกลายเป็นไฟล์ในคอมพิวเตอร์ ไฟล์กลายเป็นโฟลเดอร์หลายโฟลเดอร์ และสุดท้ายก็กลายเป็นหนังสือที่คุณถืออยู่ในมือตอนนี้

ถ้าจะโทษใครก็ต้องโทษเมืองต่างๆ ที่ผมเดินทางไป เพราะมันน่าสนใจเกินกว่าจะจดย่อๆ ได้

สามสิบกว่าปีที่ผ่านมา ผมเดินทางไปพบเห็นมาหลายประเทศ ในฐานะนักผังเมือง ซึ่งหมายความว่าในขณะที่นักท่องเที่ยวทั่วไปถ่ายภาพหน้าพิพิธภัณฑ์ ผมกำลังนั่งนับว่าทางเท้าหน้าพิพิธภัณฑ์กว้างกี่เมตร มีต้นไม้กี่ต้น และทำไม้คนถึงนั่งรออยู่ฝั่งนั้นแต่ไม่นั่งฝั่งนี้

ภรรยาผมเรียกนิสัยนี้ว่า "โรคแปลก" มาตั้งแต่ปีแรกที่แต่งงานกัน และยังเรียกแบบนี้อยู่จนถึงทุกวันนี้

พินิจจนคร

แต่โรคแปลกนี้แหละที่ทำให้เห็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่เห็นว่าเป็นเมืองที่ดูเหมือนสร้างมาอย่างสุมสี่สุมห้าจริงๆ แล้วมีตรรระกะซ่อนอยู่ข้างในเสมอ บางที่เป็นตรรระกะที่ดีมาก บางที่เป็นตรรระกะที่ผิดพลาดค่อนข้างน่าตกใจ และบางที่เป็นตรรระกะที่ "ใครคิดแบบนี้ได้ยังไง" ซึ่งก็ยังคงน่าทึ่งในแบบของมันเอง

หนังสือเล่มนี้จึงเป็นการรวบรวมสิ่งที่เห็นและเรียนรู้จากเส้นทางนั้น เล่าในแบบที่ไม่ต้องมีปริญญาด้านผังเมืองก็อ่านได้ ไม่ต้องรู้จักคำว่า Floor Area Ratio ก็เข้าใจได้ และไม่ต้องรู้สึกว่าคุณเองกำลังอ่านตำราเรียน เพราะนั่นไม่ใช่สิ่งที่ตั้งใจเขียน

สิ่งที่ตั้งใจเขียนคือหนังสือที่ทำให้คุณมองออกหน้าต่างรถเมล์ แล้วเริ่มตั้งคำถามที่ไม่เคยตั้ง มองทางเท้าแล้วเห็นมากกว่าแค่คอนกรีต และเดินในเมืองแล้วรู้สึกว่าตัวเองเข้าใจบางอย่างที่ไม่เคยเข้าใจมาก่อน

ถ้าอ่านจบแล้วรู้สึกแบบนี้สักครั้ง ผมถือว่าคุ้มค่ากับไนต์ทุกหน้าที่จดมาตลอดสามสิบปี

พินิจนคร

และถ้าไม่รู้ลึกแบบนั้น ก็อย่างน้อยก็ได้อ่านเรื่องตีกระเปิด
เมืองร้าง และกระเช้าที่เปลี่ยนชีวิตคนหลายแสนคน ซึ่งก็ไม่ถือ
ว่าผิดอะไรเช่นกัน

OME

กรุงเทพมหานคร, 2569

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ง
บทนำ: เมืองไม่ได้สร้างด้วยแบบแปลน	1
เมืองคือเกมกลยุทธ์ยักษ์ที่ใช้เงินจริง ส่งผลต่อชีวิตจริง แต่ผู้เล่นส่วนใหญ่ไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่ากำลังนั่งอยู่ที่โต๊ะนั้น	
บทที่ 1: กบดักโครงสร้างพื้นฐาน	10
ยิ่งสร้างถนน ยิ่งมีรถ — ฟังดูบ้าไหม? แต่นี่คือความจริง ที่ Los Angeles เรียนรู้แบบเจ็บปวด และ Seoul พิสูจน์ด้วยการรื้อทางด่วนทิ้งทั้งเส้น	
บทที่ 2: อนาคตของผู้สร้าง	56
Henry Ford สร้างอเมริกากลางป่าแอมะซอน จีนสร้างเมืองรองรับล้านคนแต่ไม่มีใครอยู่ และเกาหลีเหนือสร้างโรงแรม 105 ชั้นที่ไม่เคยเปิดแม้แต่วันเดียว	

สารบัญ

บทที่ 3: พลังของจุดเล็กๆ	97
ซานฟรานซิสโกเปลี่ยนที่จอดรถเป็นสวนด้วยบแทบคุนย์	
โบโกตาปิดถนนทุกอาทิตย์จนมีคนออกมา 2 ล้านคน และ	
เมเดยินลดฆาตกรรม 95% ด้วยคอนโดลัสายเดี่ยว	
บทที่ 4: โอกาสจากซากปรักหักพัง	139
รางรถไฟร้างของนิวยอร์กกลายเป็นสวนที่มีคน 8 ล้านคน/ปี	
เมืองที่ล้มละลายอย่าง Detroit อกใหม่เป็นฟาร์ม และฮ่องกง	
พิสูจน์ว่าพื้นที่โกลาหลที่สุดในโลกก็ยังใช้งานได้	
บทที่ 5: จิตวิญญาณในย่านเก่า	161
ปารีสรี้อตลาด 800 ปีทิ้ง แล้วเสียใจจนต้องจ่ายพันล้านยูโร	
แก้ไข โตเกียวย้ายตลาดปลาไปที่ใหม่ แต่คนยังมาที่เก่า	
มากกว่า — เพราะ "วิญญาณ" ไม่ได้ย้ายตามตึก	

สารบัญ

- บทที่ 6: เมืองที่ยืดหยุ่นและเป็นมิตร** 202
- เนเธอร์แลนด์สู้กับทะเลมา 800 ปีแล้วพบว่า "ยอมรับน้ำ"
ดีกว่า "ต้านน้ำ" Rotterdam เปลี่ยนลานกีฬาให้กลืนน้ำท่วม
ได้ 1.7 ล้านลิตร และ New Orleans พิสูจน์ว่าเงินมากไม่พอ
ถ้าไม่ฟังชาวบ้าน
- บทที่ 7: ศิลปะแห่งการหดตัว** 252
- เมือง Akita ญี่ปุ่น เลือกยอมรับว่าจะหดตัว แล้วบริหารอย่าง
สง่างาม จน Digital Nomad แห่งมาอยู่เอง และเจ้าชาย Charles
พิสูจน์ว่าเมืองเดินได้อาจสวย แต่ถ้าแพงเกิน คนจนก็อยู่ไม่ได้
- บทที่ 8: เกราะคุ้มกันด้วยสายตาชุมชน** 291
- โตเกียวมีตำรวจน้อยที่สุดในโลก แต่ปลอดภัยที่สุด ซอยมืด
เมลเบิร์นกลายเป็นสถานที่อันตรายระดับโลก และตลาดกลางคืน
ไต้หวันพิสูจน์ว่า "คนเยอะ" ปลอดภัยกว่า "กล้องเยอะ"

สารบัญ

บทที่ 9: อีสรภาพในระยะเดินเท้า 327

Brasília สวองงามบนแบบแปลนแต่เหงาเงียบในชีวิตจริง
Barcelona ยึดถนนคืนจากรถแล้วยอดขายร้านค้าฟุ้ง 30% และ
ปารีสลดรถ 40% ในทศวรรษเดียวด้วยนโยบาย "15-Minute
City"

บทที่ 10: บทเรียนจากเมืองที่ไม่เคยสมบูรณ์ 359

เคหะรางวัลสถาปัตยกรรมถูกระเบิดทำลายในอายุ 18 ปี
สิงคโปร์คือข้อยกเว้นหายากที่วางแผนจากบนแล้วได้ผล และ
Masdar City ทูม 2.2 หมื่นล้านดอลลาร์สร้างเมืองอนาคต แต่
"อนาคต" ยังมาไม่ถึง

ภาคผนวก 379

คำศัพท์ผังเมืองฉบับที่แม่บ้านก็อ่านรู้เรื่อง + Reading List 10
เล่มสำหรับนักผังเมืองสมัครเล่น + QR Code พาทัวร์ทุกเมือง
ในเล่มแบบไม่ต้องซื้อตัวเครื่องบิน

บทนำ

เมืองไม่ได้สร้างด้วยแบบแปลน

สมมติว่าคุณตื่นเช้า ชงกาแฟ เปิดหน้าต่าง มองออกไปข้างนอก แล้วถามตัวเองว่า "ใครกันแน่ที่วางแผนทั้งหมดนี้ให้เป็นแบบนี้?"

ตรอกแคบๆ หน้าบ้านที่รถและคนเดินสวนทางกันไปอย่างลำบาก ร้านสะดวกซื้อที่อยู่ห่างออกไปสามช่วงตึกในทิศที่ขัดกับทางเดินไปสถานีรถไฟฯ ต้นไม้ใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านสวยงามแต่ถูกตัดครึ่งเพราะบังป้ายไฟนีออนร้านอาหาร ทางเท้าที่เริ่มต้นตรงนั้นอย่างมั่นใจ แล้วหายวับไปตรงนี้โดยไม่มีคำอธิบาย เหมือนว่าผู้วางแผนเดินมาถึงครึ่งทางแล้วนึกอะไรสนุกขึ้นมา เลยลืมต่อทางเดิน

ถ้าคุณเคยรู้สึกแบบนี้ คุณไม่ได้บ้า

และถ้าคุณไม่เคยรู้สึกแบบนี้ คุณอาจชินชากับความไม่ลงตัวนั้นไปแล้วโดยไม่รู้ตัว ซึ่งนั่นก็น่าเป็นห่วงยิ่งกว่าเดิม

พินิจนคร

เมืองคือสิ่งที่เราอยู่ใกล้ชิดที่สุดในชีวิตประจำวัน แต่กลับเป็นสิ่งที่เราเข้าใจน้อยที่สุดด้วยกัน เราพอรู้ว่าโทรศัพท์ในกระเป๋าทำงานอย่างไร รู้ว่าลูกสูบในเครื่องยนตร์รถมีหัวเทียน ระบบหล่อเย็น และน้ำมันเครื่องช่วยให้มันหมุน แต่ถ้าถามว่าเมืองที่เราอาศัยมาตั้งแต่เกิดทำงานอย่างไร ทำไมถนนเส้นนี้รถติดขัดทุกเช้าทุกเย็น แต่เส้นทางออกไปแค่สองกิโลเมตรกลับโล่งโปร่งเสมอ ทำไมย่านนั้นเจริญรุ่งเรืองแต่ย่านนี้กลับซบเซา ทำไมเมืองที่ดูร่ำรวยกว่าถึงนำเงินเท่านี้กลับได้มากกว่า คำตอบที่ได้มักเป็นแค่การยกโทษหรือ "มันเป็นแบบนี้มานานแล้ว"

พินิจนคร เล่มนี้เขียนขึ้นเพื่อตอบคำถามเหล่านั้น คำถามที่หลายคนไม่เคยคิดจะถามด้วยซ้ำ

เกมกระดานยักษ์ที่ไม่มีใครบอกกติกา

ลองนึกภาพเกมกลยุทธ์ยักษ์ใหญ่สักเกม ที่มีผู้เล่นหลายฝ่าย ทรัพยากรจำกัด ตัวแปรนับพัน และทุกการโยนลูกเต๋ามีผลกระทบกระเพื่อมไปอีกสิบยี่สิบปีข้างหน้า ฟังดูน่าตื่นตื้นตันใช่ไหม